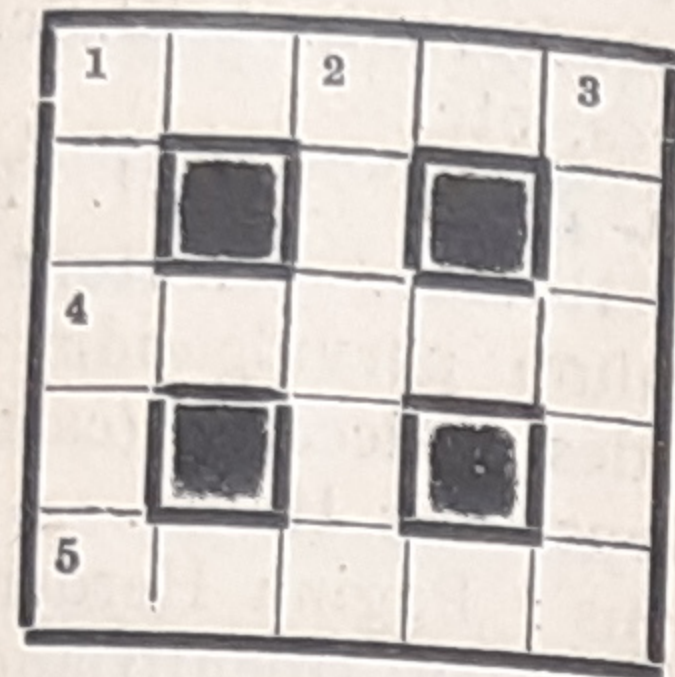

ad se vocavit et dixit: «Optime mi Nostizi, nonnulla a me didicisti, nunc tibi, quomodo sit aequo animo moriendum, discendum esse videtur.»

11. Etiam Michaël Ney ita, ut miles vere fortissimus de vita migravit. Cum enim coram hoc praeclarissimo Napoleonis quondam duce iudicium, quo capitis damnatus est, recitatum omnesque tituli atque insignia, quibus unquam decoratus erat, allata essent, ridens dixit: «Ex his titulis, insignibus ac Michaële Ney mox nihil, nisi parvulus pulveris acervus relinquetur.»

(Ad proximum numerum.) Vincentius Gombár.

3. Crucigramma.

ad libram:

1. Quid in Ulixe celebratur?
4. Quid saepe a te declinatur?
5. Quo membro cuncta fere facio.

ad perpendicularum:

1. Quid tu libenter accipis?
2. Quid gratum est in tenebris?
3. Qui talis est, non eget medico.

Otto Schmied Vindobonensis.

4.

Puella parva interrogata, quot annos nata esset, respondit: «Mater triplicem numerum annorum meorum habet, pater X annis maior natu est quam mater. Nos tres una octoginta annos habemus. Quot annos erat puella parva?»

Guilelmus Fieber Vindobonensis.

Solutiones aenigmatum numeri X.

1. Semper idem, sed aliter.
2. Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
3. Pompeius.
4. Domus (dies, otio, manu, urus, spes).

Aenigmata recte dissolverunt: Anna Mayer, Ioannes Glancz, Otto Schultz, Ladislaus Wagner, Helena Szabó, Ioannes Wolkóber.

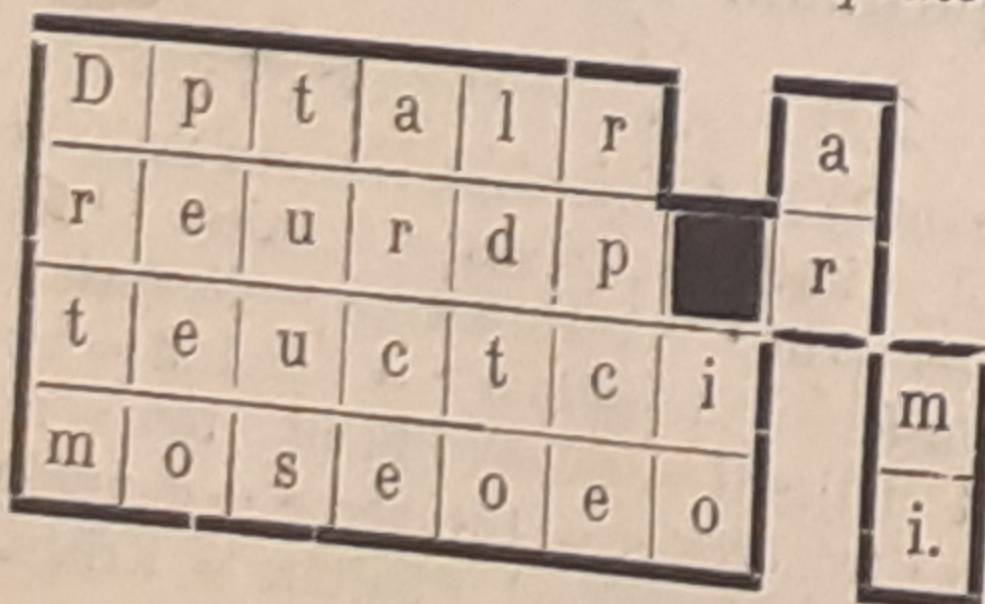
Praemium sorte Joanni Glancz obvenit.

1. Syllabae, quae desunt, proverbium notissimum dant.

- .. xilium .. yphus
- .. bigo .. trium
- .. pio .. les
- .. rus .. rthago

Elisabetha Fikár disc. Kaposvárensis.

2. Dissolvendum ad saltum equulei.

Lad. Javorik disc. Tatanus.

Budapestini, ex officina consortii Stephanei. — Negotiorum curator: Fr. Kohl iun.

LATIN IFJÚSÁGI FOLYÓIRAT. LATEINISCHE JUGENDZEITSCHRIFT. REVUE LATINE DE LA JEUNESSE.

Administrator, ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel: 1-422-15). Moderator, ad quem manuscripta mittantur: I. WAGNER DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 2-686-34).

Prodit Budapestini quotannis decies. Pretium subnotationis an. 1936-37. in Hungaria 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Gyrus aerarii comparsorum postalis in Hungaria: 57.292, in Austria: A-37.880. Subnotatores earum gentium, unde simplex pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

Iulius e nobilibus Gömbös de Jákfa.

1886-1936.

Immatura mors Iulium Gömbös primum ministrorum Hungariae eripuit. Nemo est, quin lugeat virum patriae amantissimum, qui morbo insanabili, nephrosclerosi¹ malignae succubuit, quamquam clarissimi medicorum nihil

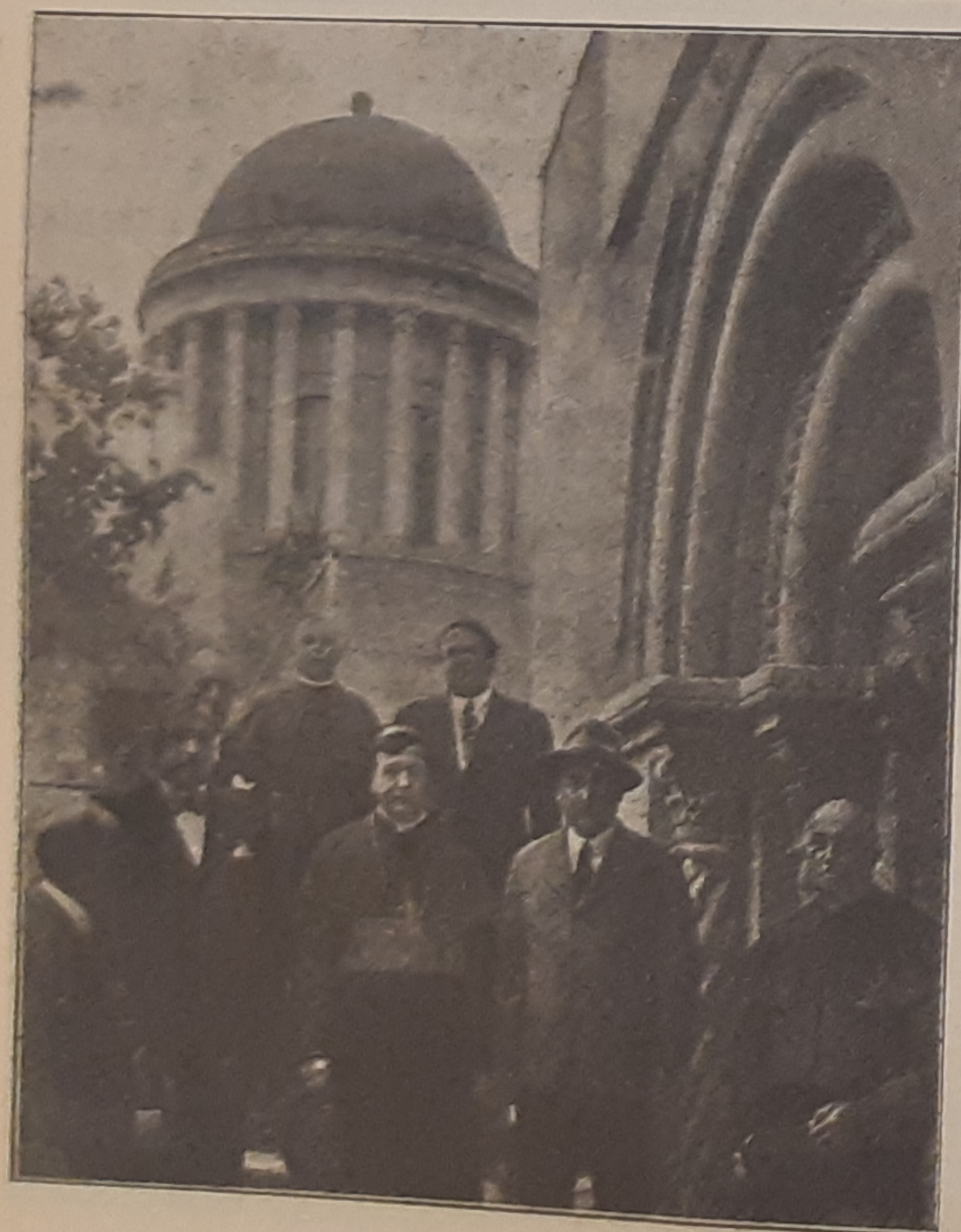
praetermiserunt, quin aegrotum a morte servarent. Monaci, ubi Gömbös animam in sanatorio exspiravit, etiam Hitler dux Germaniae

¹ vesezsugorodás = Nierenschumpfung = néphrosclérose

ipse exsequias comitatus est. Budapestini autem, cum mortuus publico funere pompâque militari efferretur, coronarum florearum vel maxime illâ omnes commoti sunt; quam Franco dux Hispanorum pro libertate pugnantium miserat; in numero autem amicorum, qui convenerunt ad exsequias cohonestandas, vidimus vicarios Hitleri ducis, regum Italiae et Bulgariae item Miklas praesidis Austriae pari dolore affectos. In imagine nostra ab laeva Nicolaus Horthy gubernator Hungariae, ab dextera Schuschnigg cancellarius Austriae, Ciano comes minister rerum exterarum Italiae, gener Mussolini ducis, Göring tribunus² militum² a praetorio² primus ministrorum Borussiae et Stoilow legatus Bulgariae publice missus pompam funebrem prosequuntur. In recessu³ alterius imaginis aedes cathedralis Strigoniensis, in fronte ad dextram porta palatii regii, ad sinistram Val. Hóman minister, Iust. Serédi archiepiscopus princeps et I. Gömbös stant.

¹ vezérezredes = Generaloberst = colonel général ² háttér = Hintergrund = fond

Visitatio¹ rectoris.

Ioanniculus² s. d.² Stephanulo.² Semper instas³ urgesque³, ut quid apud nos novi sit scribam. Accipe⁴ igitur, mi⁵ oculus,⁵ quae iucundâ⁶ tibi referam.⁷

Nuperrime ianua tertiae classis repente aperitur. In aperta ianua dominus rector gymnasii nostri apparet. Unâ cum magistro surgimus. Salute⁸ datâ⁸ redditâque⁸ con-sedimus.

Eruditio interrupta continuatur. Nos omnes in diario cum annotationibus⁹ brevibus diligenter inscribimus sententias, quarum versionem Latinam alii discipuli frequentes vicibus¹⁰ factis¹⁰ in tabula duce¹¹ magistro ineunt¹² atque persolvunt. Sed ista¹³ valeant!¹³ Ordinem enim studiorum cognitum habes.

Visitazione peractâ dominus rector sive ut nos ad linguam latinam addiscendam adhortaretur, sive ut sedulitatem nostram quasi praemio¹⁴ afficeret,¹⁴ haec dixit:

Animos attendite, filioli mei atque, in¹⁵ viscera¹⁵ vestra¹⁵ demittite, quae vobis vere facta nunc enarrabo.

In bello¹⁶ gentium¹⁶ factum est, ut in fronte nostrâ ad Italiam versâ praefectus¹⁷ quidam Hungaricus epistolam Germanice conceptam¹⁸ per militem¹⁹ gregarium¹⁹ ad magi-

¹igazgatói látogatás = Besuch des Direktors = une visite du directeur ²Jancsi üdvözli Pistukát = Hans begrüßt den Steffel = Jeannot salue Étienne ³sürgetve kér és zaklat = dringend bitten und bestürmen = presser, insister ⁴halld! = Höre! = écoute! ⁵Szemem fénye = Mein Augapfel! = mon cher! ⁶érdekes = interessant = curieux ⁷közöl = mitteilen = rapporter ⁸kölcsönös üdvözlés után = nach gegenseitiger Begrüßung = après s'être salués ⁹jegyzet = Notiz = notice ¹⁰váltakozva = abwechselnd = à tour de rôle ¹¹vezetés = Leitung = direction ¹²kezdeni = anfangen = s'y prendre ¹³Ebből elég! = Genug davon! = En voilà assez! ¹⁴megjutalmazni = belohnen = gratifier ¹⁵mélyen lelketekbe (elmétekbe) = tief der Seele (dem Gedächtniß) = jusqu'au fond de l'âme ¹⁶világháború = Weltkrieg = guerre mondiale ¹⁷tiszt = Offizier = officier ¹⁸fogalmazni = abfassen = rédiger ¹⁹közkatoná = gemeiner Soldat = troupiér

stratum proximi vici misit, ut alimenta²⁰ et pabulum²⁰ peteret, quorum magna erat penuria.²¹

Miles it, redit et narrat magistratum linguam Germanorum non intelligere. Praefectus epistolam aliam Franco-gallice scriptam misit. Miles redux nuntiat magistratum tantum linguam Italicam scire. Ego quidem, malum,²² — murmurat²³ praefectus, hanc ipsam linguam non calleo.²⁴ Quid igitur? Ehem,²⁵ iam scio, quid faciendum. Novas litteras easque Latinas parochi²⁶ eiusdem vici misit.

Ruinae palatii regii, de quo in litteris paginae 20. agitur, novissime effosae.

Brevis²⁷ fuit mora medii temporis²⁷ et iam adfuit parochus cum milite nuntio atque plastro²⁸ variis alimentis et magnâ vi pabuli referto.²⁹ Alimenta et pabula statim distributa sunt.

Quid multa?³⁰ Cum equi iam avenam³¹ diu desideratam avidè edebant, miles militi dicit: audin,³² hodie quam clare³³ crepet³⁴ sub dentibus equorum avena iique quam alacriter hinniant.³⁵ Quod, credo, non est mirandum, respondet alter, nam avenam Latinam edunt.

Praefectus ille huius gymnasii fuit alumnus³⁶ et vestri magistri discipulus. Ergo, filioli mei, omnia praecepta et consilia magistri vestri docentis semper sequimini et quidem eo magis, quod facile fieri potest, ut vobis quoque quondam avenâ Latinâ opus sit.

Quod³⁷ ad me attinet,³⁷ lux mea, narratiuncula³⁸ domini rectoris me vehementer movit et ideo me totis viribus ad linguam Latinam incubitum esse decrevi, quod et tibi sincere³⁹ commendo. Vale.

Aem. Láng (Keszthely).

²⁰élelmiszer és abrak = Nahrungsmittel und Futter = vivres et fourrages ²¹hiány = Mangel an = manque, pénurie ²²az ördögbe! = zum Teufel! = diantre! ²³morog = brummen = grogner, máchonner ²⁴érteni = verstehen = comprendre ²⁵ejnye, no = ha! ei! = eh bien! ²⁶plébános = Pfarrer = curé ²⁷rövid időköz telt el = eine kurze Zwischenzeit ver-

strich = en peu de temps ²⁸teherkocsi = Lastwagen = camion ²⁹gazdagon megrakva = reich angefüllt = chargé en abondance ³⁰Mit szaporítam a szót = kurz = que dire encore ³¹zab = Hafer = avoine ³²audis-ne? ³³tisztán = deutlich = clairement ³⁴ropog = knuspern = croustiller ³⁵nyerit = wiehern = hennir ³⁶növendék = Zögling = élève ³⁷ami engem illet = was mich betrifft = quant à moi ³⁸kis elbeszélés = kurze Erzählung = petit récit ³⁹őszintén (szívből) = aufrichtig (von Herzen) = vivement

Vestes simplices.

Philopoemen, dux celeberrimus confoederationis¹ Achaici, vir erat egregiae virtutis, sed semper vestibus simplicissimis indutus incedebat. Aliquando Megaram profecturus praenuntiavit amico suo ibi habitanti adventum et rogavit, ut hospitio eius frui sibi liceret. Amicus valde gaudebat, quod ducem apud se salutare poterit, et quia sub adventu Philopoemenis, quominus domi esset, negotiis impeditus erat, praecepit uxori suae, quae ei nuper nupserat, ut etiam absente marito magnificis dapibus² ducem exciperet, Femina forte dapibus paradisi se accinxerat, cum Philopoemen advenit solus more solito sine paludamento,³ tantum sago⁴ vili indutus. Mulier eum veteranum

¹szövetség = Bund = alliance ²lakoma = Festmahl = banquet ³vezérköpeny = Feldherrmantel = manteau de général ⁴katonai köpeny = Soldatenmantel = casaque militaire

emeritum⁵ putavit et statim rogavit, ut se in dapibus parandis adiuveret. Dux illico deposuit sagum et ligna minuere coepit. Interdum advenit maritus et maximā cum admiratione vidit ducem illustrem totius Achaicae confederationis ligna minuere. Deinde inter dapes multos cachinnos⁶ movebat error, in quem per vestes simplices ducis uxor amici inducta est.

Alphabetum singulare.

Atticus, amicus Ciceronis 24 servos sibi emit, quorum nomina singulis litteris alphabeti initia ceperunt. Atticus tergum uniuscuiusque servi suā litterā⁷ initiali⁷ signari iussit et sic filium suum alphabetum Latinum docuit.

Felic. Gondán (Baja).

⁵ obsitos = ausgedient = vétérán ⁶ kacaj = Gelächter = éclat de rire ⁷ kezdőbetű = Anfangsbuchstabe = initiale

Ex Archivo Latino Hungarorum.

Litterae donacionales Belae IV. regis.

BELA dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodome-
riae, Cumaniaeque Rex. Universis Christi fide-
libus, praesentem paginam inspecturis, salu-
tem in salutis¹ largitore.¹ Cum propter hostiles
incursum et praecipue metum reditū Tartarorum,
per quos militia et vires Regni nostri,
Domino permittente, fuerunt diminutae, resi-
duum² populi de Civitate Strigoniensi, qui deo
auxiliante eorum³ manus evaserant, salvare⁴
cupientes, de consilio Iobagionum⁵ Regni nostri
in Castrum Strigoniensē translocaremus; at-
tendentes,⁶ quod unā cum Venerabili Patre
nostro, sanctae Strigoniensis sedis Metropolita-
no,⁷ cives communiter non possent commode
residere et quod aedificia et Curiae, ad archi-
episcopum pertinentia, locum spatiosum obti-
nebant; Palatium nostrum regium cum omni-
bus domibus et utilitatibus, ac pertinentiis⁸
suis, quae vetustate diruta fuerant et repara-
tione sumptuosā indigerent, cum venerabili
Patre nostro Stephano Strigoniensi archiepi-
scopo commutavimus, ea sibi⁹ nomine Strigo-
niensi ecclesiae pleno iure et dominio, omni
prorsus exceptione remotā, tradidimus; licet

ea tam inclitae¹⁰ recordationis¹⁰ pater noster
Rex Andreas antecessoribus suis et nos sibi⁹
gratuito donassemus, si ipsi titulo donationis
illa acceptassent et possidere voluissent, clau-
stro et curiae praepositi decenti spatio cimi-
terii¹¹ versus Palatium archiepiscopale, Capi-
tulo¹² et Ecclesiae Beati Alberti et gloriosi
martyris reservato, et totum residuum infra
muros castrum civibus et aliis, qui de nostro
beneplacito¹³ habitare voluerint, cum ecclesia
beati Stephani protomartyris,¹⁴ capellā vide-
licet archiepiscopali, donavimus; salvis iuri-
bus archiepiscopalibus, prout¹⁵ antea habebant
in eosdem cives. Promittentes bonā fide, sine
fraude, hanc commutationem nostro et succes-
soribus nostrorum temporibus perpetuo, inte-
graliter et inviolabiliter conservari. Et super
his promittimus nos duros Privilegium nos-
trum cum aurea Bulla domino archiepiscopo,
quandocumque voluerit a nobis impetrare. Ut
autem praesentis commutationis series perpetuo
robore valeat obtinere, praesentes litteras
eidem Archiepiscopo dedimus, dupplicis sigilli
nostri munimine roboratas. Datum anno ab
incarnatione¹⁶ domini Millesimo Ducentesimo
Quadragesimo Nono.

(Datum diei extraserialiter¹⁷ penes zonam
sigilli est adscriptum.)

Ernestus Császár (Budapestini).

¹ in Christo ² maradvány = der Rest = le reste
³ Tartarorum ⁴ megmenteni = retten = sauver ⁵ or-
szágnagyok = Magnaten = magnats (grands de Hongrie)
⁶ tekintettel arra, hogy = mit Rücksicht darauf, daß =
considérant que ⁷ hercegérsek = Fürstprimas = arche-
vêque ⁸ tartozék = Zugehör = dépendance ⁹ archiepis-
copo ¹⁰ dicső emlékeztető = glorreichen Angedenkens =
très mémorable ¹¹ temető = Friedhof = cimetière ¹² káp-
talan = Domkapitel = chapitre ¹³ beleegyezés = Be-
willigung = assentiment ¹⁴ első vértanu = der erste
Martyrer = le premier martyre ¹⁵ úgy ahogy = sowie =
comme ¹⁶ születés = Geburt = naissance ¹⁷ soronkívül =
außertourlich = hors la ligne.

Desiderius Erasmus (1536—1936).

D. Erasmus natus est Rotterodami a. 1467.,
mortuus est Basiliae a. 1536. Ex vita D. Erasmi,
ingeniosissimi illius atque litteratissimi¹ huma-
norum² ac liberalium² studiorum² praeconis³

¹ nagytudományú = wissenschaftlich hochgebildet =
docte ² humanizmus = Humanismus = humanisme
³ hirdető = Verkünder = propagateur

et propugnatoris, cuius memoria hoc anno
quadringentes repetitur, quaedam illustra
exempla, quae puer edidit,⁴ vobis, amici lecto-
res, proponimus.

Erasmus, cum Deventriae studii litterarum
operam navaret, severissimā⁵ disciplinā⁵ coër-
citus⁵ duram ac tristem vivebat vitam. Verum
animo eius moerore⁶ occaecato⁶ lux insperata
affulsit. A. enim 1484. Rudolpho Agricolae,
viro docto famā celebratissimo scholam Deven-
triensem obeunti⁷ ut optimus totius scholae
discipulus commendatur Eras-
mus, qui tanti viri praesentiā
confusus⁸ ruboreque⁹ suffusus⁹
carmen gratulatorium recita-
vit. Agricola carminis venu-
state captus, pueri pavescentis
malas¹⁰ permulcens «tu, inquit,
eris magnus». Ex quibus verbis
certissimā vitae felicioris spē
captā¹¹ ex Erasmi animo omnis
maestitia pellitur.

*

Ceterum Erasmo in vita tristi
disciplinā astrictā¹² etiam quae-
dam ludicra evenerunt.

In monasterio Steynensi, ut
sacerdos fieret, studia theolo-
gica persequens commorabatur.
Erat in horto monasterii pirus
quaedam pira suavissima fe-
rens, quae ab antistite¹³ mona-
sterii custodiā¹⁴ intentiore¹⁴ asservantur.¹⁴
Erasmus pironum cupidissimus bene mane
surgens piro ascensā fructu dulcissimo satia-
tur.

Antistes, cum sensisset aliquantum pironum
surreptum esse, furem deprehensurus per fene-
stram speculabatur Erasmusque iterum in
arbore sedentem conspexit. Erasmus vero cum
se observatum¹⁵ vidisset, capite cucullo¹⁶ obvo-
luto¹⁷ ex arbore desiluit claudicantemque quem-
dam monasterii monachum imitatus suspicio-
nem in hunc derivavit.¹⁸ Claudio monacho in-
sonti¹⁹ dura ab antistite poena irrogatur,²⁰
Erasmus impune abit.

Hoc puerile facinus,²¹ ut quondam S. Augu-
stinus, Erasmus postea vir factus, poenitentia
ductus confessus est.

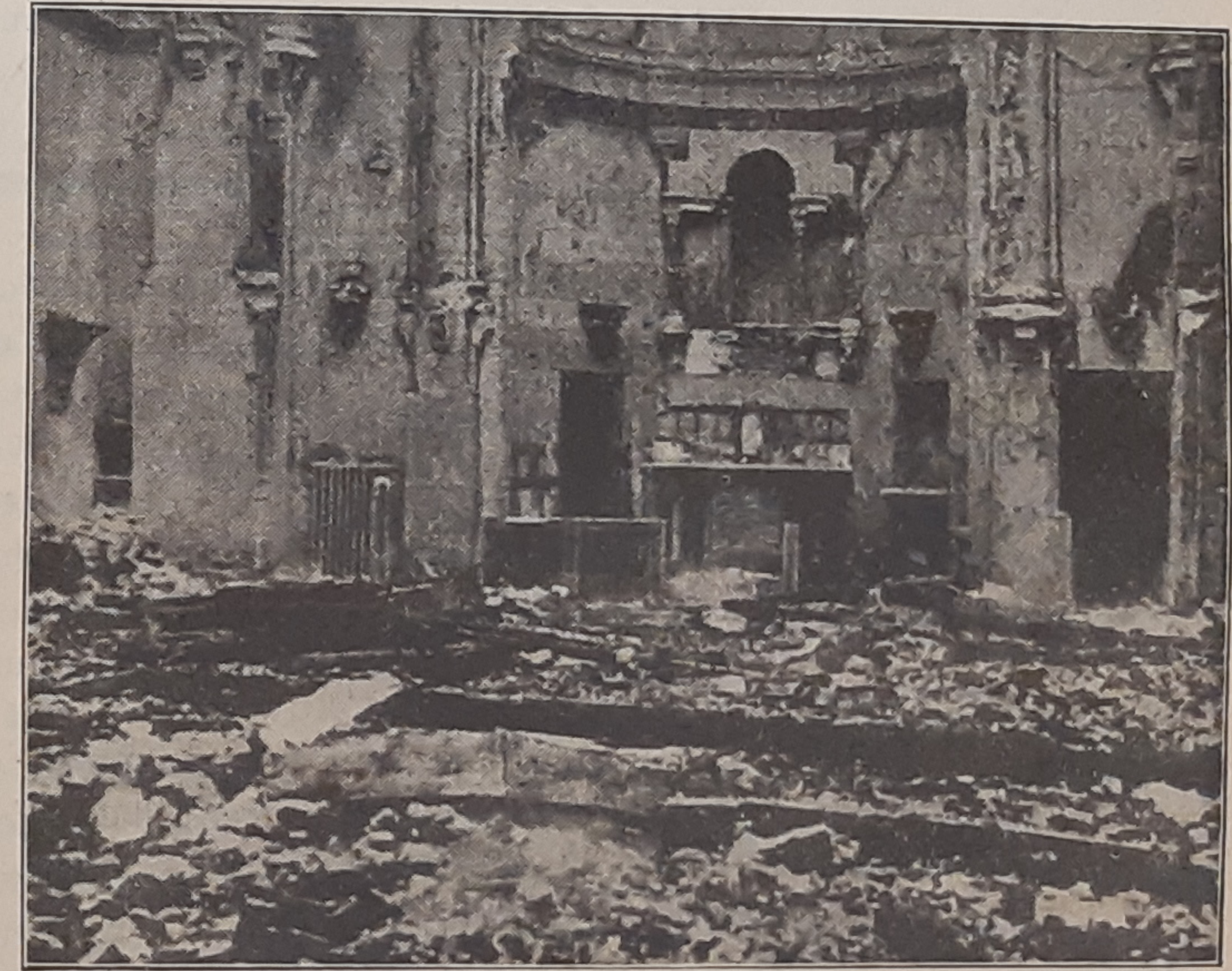
Ex colloquiis Erasmi: Herilia.*

Rabinus. Syrus.

R. Profer ocreas,²² nam equitandum est.
Sy. En adsum.

R. Probe quidem abs te curatae: totae
albescent²³ situ.²³ Opinor nec extersas, nec unctas
hoc anno, adeo rigent²⁴ prae siccitate. Exterge
subuvido²⁵ panno, mox unge ad ignem dili-
genter ac macera,²⁶ donec mollescant.²⁷

Sy. Curabitur.

Aedes in Hispania a communistis eversa.

Ra. Ubi calcaria?

Sy. Adsunt.

⁴ mutatott = an den Tag legte = donna ⁵ szigorú fegy-
lemre szorítva = in strenge Zucht gebannt = accablé d'une
discipline sévère ⁶ szomorúságtól elsötétült = verdüstert =
(âme) broyée du noir ⁷ meglátogatta = besuchte = visita
⁸ elfogultan = schüchtern = confus ⁹ elpirult = errötet =
tout rougissant ¹⁰ arc = Wangen = figure ¹¹ merítve =
schöpfend = puissant ¹² korlátozott = eingeschränkt =
harcélé ¹³ főnök = Vorsteher = prieur ¹⁴ gondosan
őrizteti = sorgfältig behütet = garder avec vigilance
¹⁵ megfigyelik = beobachtet = observer ¹⁶ csuklya =
Kaputze = capuchon ¹⁷ eltakarva = verhüllend =
couvrir ¹⁸ terelte = ablenkte = détourner ¹⁹ ártatlan =
unschuldig = innocent ²⁰ sújtja = wird verhängt =
infliger ²¹ csinytevés = Streich = coup * Herus et servus
²² lábszárvédő = Gamasche = guêtres ²³ penészlől
fehérlék = sind verschimmelt = blanchir par la mois-
sure ²⁴ megkeményedett = sind steif = être rigide ²⁵ egy
kissé nedves = etwas feucht = un peu mouillé ²⁶ áztatd
be = weiche ein = macère donc ²⁷ megpuhul = weich
wird = s'amollir

Ra. Verum, sed obducta²⁸ robigine²⁸. Ubi frenum et ephippia?²⁹

Sy. Sunt in promptu.

Ra. Vide, ne quid desit, aut ne quid ruptum aut mox rumpendum, ne quid nobis sit in mora, cum erimus in cursu. Propera ad sellarium³⁰ et hoc lorum cura sarcendum. Reversus inspicere soleas,³¹ sive calceos equorum, num qui clavi eqsint, aut vacillent. Quam macilenti sunt peui, quamque strigosi! Quoties absterges aut dectis illos in anno?

Sy. Immo quotidie.

Ra. Nimirum res ipsa loquitur. Ieiunant,³² opinor nonnunquam totum triduum.

Sy. Minime.

Ra. Negas tu quidem, sed aliud dicturi sint equi, si loqui liceat, quamquam satis loquuntur ipsa macie.³³

Sy. Curo sedulo.

Ra. Cur igitur tu habitior equis?

Sy. Quia non pascor foeno.

Ra. Hoc igitur restat. Adorna manticam³⁴ celeriter.

Sy. Fiet.

Carolus Acs (Budapestini).

²⁸ rozsdás = verrostet = rongé de rouille ²⁹ nyereg = Sattel = selle ³⁰ nyerges = Sattler = sellier ³¹ patkó = Hufeisen = fer ³² böjtölnek = fasten = jeûner ³³ girheség = Magerkeit = maigreur ³⁴ izák = Quersack = bissac

Fuga mea ex Transsilvania. (9)

Historia vera. Commentarios Victoris Maderspach Latine libere reddidit I. Guelmino (Budapestini).

Domi.

— «Noli timere! Prius dixisti, et bene erat dictum, vitam in providentia Dei positam esse. Iter ultimum manet te, quod ut bene eveniat, omnibus nobis curae est.»

Talia tractantibus optimum videbatur me in oppidum Zsombolya proficisci (sed quam celerrime, quia diabolus dormitat interdum, nunquam autem dormit). Ibi reperiri potest praefectus quidam militum, qui Hungaros sine syngrapho¹ venientes, si certum pretium solverint, per fines transportare solet. Ille dies² 18. Maii fungendi² muneris² in ferrivia obveniet² illi. Et traditum est mihi telegramma quoddam, cuius destinarius,³ functionarius⁴ argentarius,⁴ statim ad dominum suum redire

iussus in urbem Budapest, iam duobus diebus ante cum syngrapho profectus est.

Hunc ego in horto inveni. Benigne excepit et priusquam quidquid dixissem, me in sella considerare, mihi que coffeam apponi iussit. Linguā Germanicā utebamur rem tractantes. Monstravi ei telegramma, quocum mihi nunc ut potestatem⁵ transcendendi fines adipiscar, in urbem Belgrad eundum esse, — rem multae pecuniae temporisque — propterea me ad eum venisse, ut ab eo iutus sine mora proficisci possem. Surridens manibus versabat telegramma et: «Bene fecisti — inquit — frater, quod me adiisti. Non poenitebit te, neque negotium tuum, si res tantopere instat, duo milia denariorum solvere».

Cauponis venit mihi in mentem, cum quo acerbissime contendebam, ne decem, sed tantum septem denarii ei solvendi essent; tamen frustra, nunc non erat, cum quo agerem; unum restitit: solvere. Quo facto: «Tibi — inquit — ad vicum Szóreg adero cras, ut sine incommodo tramen⁶ ascendere possis. Vale».

Valedicens iam iam relinquere hortum, cum me nominari audio. Redeunti: «Tu frater — inquit — mentitus es».

— Ego! Quomodo?

— Tu non es functionarius argentarius.

— Quis sim, telegramma affirmat.

— Noli me decipere. Motus, passusque te praefectum militum esse produnt. (Cogitationes meae circum sclopetulum volitabant.) Sed — si mille denarios addideris, te abire patiar. Bene est?

O me fortunae filium! Tantum mihi pecuniae restabat, ut mille denarios addere poterim. Ad stationem tendens desperatus video tramen magno cum strepitu⁷ efferri.⁸ Quid nunc? Szóreg abhinc spatium est septuaginta chiliometrorum. Et si ego iusto tempore non adero, potero-ne et quando transire fines?

Per totam noctem ibam et paulo post meridiem aderam. Turretis urbis Szeged in conspectu. Ah, si alas haberem! In statione ferriviaria

¹ útlevél = Reisepaß = passeport ² aznap lesz szolgálatban = an diesem Tage wird er den Dienst haben = il sera en service commandé ³ címzett = Adressat = destinataire ⁴ banktisztviselő = Bankbeamter = employé de banque ⁵ engedély = Bewilligung = autorisation ⁶ vonat = Zug = train ⁷ robaj = Getöse = fracas ⁸ elrobog = abfahren = partir

oppidi Zsombolya non videbam praefectum militum Servianum. Quid, si ille non sit profectus, nemo erit; qui me in tramine ascendendo iuvet? An deceptus⁹ sim!? Ad parochum¹⁰ festino, qui, si deceptus essem, se mihi affore promisit. Redii et in coenatione¹¹ stationis locum occupo.

Ecce autem fumum vaporemque anhelans ingruit¹² magno cum crepitu¹³ restititque tramen, quod milites Serviani statim circumsaepiunt. Quomodo ergo hoc ascendere possim, nam praefectum meum non video descendere? Ille autem ex improvise intrat coenationem cum libello in manu, quem mihi tradit: «Edisce, quis sis et ascende tramen».

Et iam abiit. Syngraphus Italicus in manibus est et ego sum pharmacopola¹⁴ Giovanni¹⁵ Locatelli, qui Veronam contendit. Nonnullis minutis post iam scivi, quis essem, quove tenderem, et passibus certis ascendi tramen. Praefectus ipse viam mihi aperiri iussit.

Vix autem me in compartimento¹⁶ quodam vacuo posui, intrat homo quidam ferrivarius,¹⁷ qui linguā Gallicā alloquitur me, quis sim dicere iubens, vultu autem et oculis, totoque habitu corporis pecuniam poscit, quam si solverim, fore, ut sine ullo impedimento porro proficisci possem. Renuo et exire iubeo eum, unde rixa¹⁸ oritur, videoque milites attentos factos esse ita, ut sine dubio optimum esse videretur, ne descendere iussus remanerem, ultimum, quod mihi restitit pecuniae, centum denarios huic latroni tradere. Qui, cum praedā contentus sese per portulam reciperet, quasi de coelo delapsus video praefectum meum ei obsistentem, pecuniam ab eo eripientem, eumque manibus pedibusque peti, qui inter procellam verborum «latro, fur, laborifuga, heluo»,¹⁹ fugiendo se servavit.

— En tibi tuum, quod ganeo¹⁹ ille eripere voluit — dixit, reddiditque pecuniam et abiit. Paulo post cellarius²⁰ traminis cum vino spumanti²¹ in patella²² intrat, mihi apponit et recedit. Vino spumanti scidula apposita erat: «Tu mihi hoc propinare²³ debes».

Tramen motu lento proferri incipit. Conductor Hungarus intrat, tesseram²⁴ quaerit.

Hispani apud Summum Pontificem (pag. 24.).

— Centurio Hungarus sum, ex equitatu. Non habeo.

— Gratias, res in statione ordinabitur. — Et excessit.

In portula rursus video praefectum cum conductore tractare. Inter Hungariam mutilatam et terram a Servianis obsessam limes²⁵ in medio ponte ducitur, quem tacturus poculum vini spumantis, in quod lacrimae obortae effunduntur, ebibo: O patria, terra sancta, praeter quam nihil loci habemus in mundo, ut osculer, ut amplectar te toto corde meo, et totā animā meā! Omnia mea amisi et tamen dives sum tecum, qui nihil amittens mendicus essem sine te. Qui autem te semel amisit, ut ego, scit,

⁹ megcsal = betrüen = tromper ¹⁰ plébános = Pfarrer = curé ¹¹ étterem = Speisesaal = restaurant ¹² berohan = hereinstürzen = entrer en gare ¹³ csatogás = Rasseln = vacarme ¹⁴ gyógyszerész = Apotheker = pharmacien ¹⁵ Joannes = szakas = Abteil = compartiment ¹⁶ vasutas = Eisenbahner = cheminot ¹⁷ szóváltás = Streit = dispute ¹⁸ kocsmatöltelék = Lump = pilier de taverne ¹⁹ pincér = Kellner = garçon ²⁰ pezsgő = Sekt = champagne ²¹ tálca = Tablette = plateau ²² egészségére üríteni = zutrinken = porter une santé ²³ menetjegy = Fahrkarte = billet ²⁴ határ = Grenzlinie = frontière

sentit, aestimatque summum esse boni tecum vivere, mater maestissima.

Urbs Szeged iam adest. Descendo de tramine. Ante me video praefectum Servianum. Manus iungimus, et ille:

— Vale domine centurio, dixit, di te protegant!

— Et te, vale! (Utrum dabitur, ut et ego muniam²⁶ viam salutis illi?)

Ubique fratres mei, Hungari. Nunquam sensi tam alte in corde nos omnes fratres esse, et si potuissem, amplexus essem omnia, vivos et mortuos, aedificia et fora, agros et campos, coelum terramque: domi eram.

(Finis.)

²⁶ egyenget = bahnen = aplanir.

Andreas Ady: Adventus Domini.

Cum reliquērunt,
Et cum animum collapsurum tuli,
Me Deus inopinantem
In gremio posuit.

Non personanter,
Sed vēnūt leni, verō complexū,
Nec vēnūt diē pulchrā, nitente,
Sed belli noctū.

Lūmen amisērunt
Oculi vāni. Aetas obūt maerenter,
Ipsū, clarum, magnificūque
Video semper!

Iosephus Kiss: O, cur tam sero...

O, cūr tam sērō, exeunte autumnō,
Gruibus demigrantibus?
Cūr nōn occurri rōsā florente,
Tibi dillectae, primis lucentibus?

Cūr nōn potui tēcum audīre
Avēs cantāre amore incensus?
Cur non iuvenilibus annis
Occurri tibi laetitias plēnas?

Latine reddidit Steph. Boross (Mezőtúr).

Heroes Hispaniae. Milites et cives Hispaniae, qui arma ceperunt, ut patriam a crudelitibus communistarum defenderent, oppugnato oppido Sancto Sebastiano, cuius nomen¹ aquis augetur,¹ iam caput regni Madritum tendunt. In quibus pugnis immortalem sibi gloriam mulieres et discipuli militares pepererunt, qui in arce Alcasari Toledensi impetum oppugnantium duo fere menses fortiter sustinuerunt, dum a civibus appropinquantibus liberati ipsi quoque erumpere et hostes fugare possent. Ruinae Alcasaris amorem patriae et virtutem Hispanorum posteritati nuntiare nunquam desinent. Interim innumerabilia milia hominum religiosorum ex ipsā caede fugientes patriā relictā Suam Sanctitatem Pium XI. Pontificem² Summum,² adierunt, qui benedictione pontificali eos consolatus est et totum mundum monuit, ne nimīā patientiā superbiam Russiae Sovieticae auferent. Eodem tempore etiam archiepiscopi³ Germanorum et Hitlerius dux Germaniae enuntiaverunt fore, ut Germani summa vi instigationibus⁴ communistarum resisterent.

In Russia — uti acta⁵ diurna⁵ Britannica quae «Morning Post» inscribuntur, nuntiant — in futuro etiam feminae militiam docebuntur, quarum 3 milliones stipendium in exercitu merebunt. Pars iam nunc munere speculatricium⁶ in grege custodum publicorum «Tseca» nominatorum fungitur, sed posthac validiores fortioresque etiam catervis aëronauticis et militibus armatis machinā⁷ sclopetariā⁷ aut pyrobolis⁸ (= granatis) manuaris⁸ asciscuntur.

In Cechoslovā architectus, qui theatrum Poseniense restaurat, statuam Francisci Liszt quondam ab Hungaris inter statuas poëtarum

¹ hires = berühmt = célèbre ² pápa = Papst = pape ³ érsek = Erzbischof = archevêque ⁴ úszítás = Aufwiegelung = instigation ⁵ hírlap = Zeitung = journal ⁶ kémnő = Spion = moucharde ⁷ géplegyver = Maschinengewehr = mitrailleuse ⁸ kézigránát = Handgranate = petite grenade

Shakespeare et Goethe in fronte aedificii collocatam amoveri iussit eodem tempore, quo ubique gentium Liszt colitur et celebratur.

In Rumaniam — sicut in ephemeride «Sunday Graphic» legitur — uxor senatoris Britannici *Amphilt* non potuit iter facere, magistratūs enim Rumaniae adeo aegre ferebant dominam Anglicam etiam in Hungaria amicos habere, ut syngraphum⁹ visum¹⁰ scribere¹⁰ nollent.

Res statisticae. Orbis terrarum, qui viginti annis ante 1600 milliones hominum numerabat, nunc iam 1777 fere milliones habet. Homines in continentibus sic dividuntur: in Asia 900, in Europa 500, in America 220, in Africa 150, in Australia Oceaniāque 7 milliones esse dicuntur. — Numerus incolarum *Vindobonae* adhuc semper minuitur; recensu¹¹ populi¹¹ nuper habito apparuit 1,847 milia hominum in capite Austriae vivere. Eodem tempore Budapestini 1,061 milia incolarum numerata sunt. In serie maximarum urbium Budapestinum XXVII. locum obtinet. — In urbe Sophia, quemadmodum diurnarii¹² Bulgarici nuntiant, 250 milia hominum ab 800 medicis curantur. Cum igitur singulis medicis 330 tantum homines obveniunt, in re¹³ sanitaria¹³ Sophia omnium urbium prima est.

Nomina brevissima et longissima. Procuratio¹⁴ «Cosmopress» nuntiat: Duo vici Americani habent nomina brevissima: *O* et *Y*. In certamine longitudinis nominum vicus Valliensis in Anglia palmam fert, cui nomen dictu horribile hoc est: Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllandsiliogogoch.

Dies anniversarii. Ante hos 100 annos Samuel *Colt* sclopetulo revolventi (vulgo «revolver») ius¹⁵ praecipuum¹⁵ assecutus est. Prima officina propter inopiam emptorum portas clausit, sed cum gubernium Americanorum 1000 sclopetula emendo animum omnium ad artem¹⁶ novam¹⁶ converteret, inventor mox ubique notus et clarus factus est. — De quarto centenario Erasmi supra diximus. — *Gymnasium Academicum* Budapestinense annum 250. inceptum magnā sollemnitate celebravit. — Gubernator Hungariae, *Nicolaus Horthy* 50 annis ante, a. 1886. mense Octobri inchoavit curriculum militare gloriā plenum. — *Tihamerus Tóth* professor et pro decano facultatis theologiae

Budapestinensis, cuius libri de moribus christianis in usum iuventutis scripti in 15 linguas conversi in permultis regnis leguntur laudanturque et qui concionator¹⁷ radiophonicus non solum magnam vim hominum miserorum consolatus est, sed etiam nonnullos oratione suā prohibuit, ne manum¹⁸ sibi¹⁸ inferrent,¹⁸ ante hos 25 annos sacerdotio¹⁹ inauguratus¹⁹ est.

Quibus nos quoque bene precantes canimus: Vivat academia, vivant professores, semper sint in flore!

⁹ útlevél = Reisepaß = passeport ¹⁰ vizumot adni = vidimieren = vidimer ¹¹ népszámlálás = Volkszählung = dénombrement de la population ¹² újságíró = Journalist = journaliste ¹³ egészségügy = Sanitätswesen = mesures sanitaires ¹⁴ ügynökség = Agentur = agence ¹⁵ szabadalom = Patent = brevet ¹⁶ találmány = Erfindung = invention ¹⁷ egyházi szónok = Prediger = prédicateur ¹⁸ öngyilkosságot elkövetni = Selbstmord begehen = se suicider ¹⁹ pappá szentelni = zum Priester einweihen = ordonner prêtre.

Salse dicta.

Pesaro, oppidulum Italum, filio suo **Rossinio** auctori musico clarissimo statuum in foro collocare voluit. Postquam satis pecuniae in aerarium rediit,¹ magister² civium² domino Rossinio mox figuram eius marmore factam oppidulo ornamento fore narravit. «Quantum pecuniae collegistis — rogavit artifex, qui cum multas pecunias sibi arte suā faceret³, tamen continuo summa in difficultate⁴ nummaria⁴

¹ befolyik = eingehen = rentrer ² polgármester = Bürgermeister = maire ³ keres = verdienen = gagner ⁴ pénzavar = Geldverlegenheit = embarras d'argent

erat. «Duodecim milia litarum, — respondit magister civium — ex hac summa statuum iconicam⁵ facere possumus.»

«Domine magister, velim aliquid offerre — inquit Rossinius — nolite mihi ex tantis pecuniis simulacrum facere! Asservate quaeso dimidium pecuniae, at aliam partem date . . . mihi. Ego autem obligo me omnibus nudinis⁶ delectamento civium in forum proditurum esse.»

Felix Mendelssohn, auctor ille celeberrimus operum musicorum Germanus, nepos fuit Mosis Mendelssohn, philosophi clarissimi. Pater eius, qui medius inter haec nomina illustrissima vixit, saepe dictitabat: «Quis ego sum? Dum iuvenis eram, solum «filius Mosis Mendelssohn» nominabar. Et nunc, cum iam senex sum, nunquam⁷ non⁷ est mihi nomen «pater Felicis Mendelssohn.»

Victor Kósa (Budapestini).

⁵ életnagyságú = in Lebensgröße = en grandeur nature
⁶ vásárnap = Markttag = jour de foire ⁷ mindig csak = immer nur = toujours

De Alexandro et Apelle.

Apelles Alexandrum Magnum equo insidentem pinxerat. Sed cum rex tabulam minus admiraretur, quam artifex speraverat, Apelles equum Magni Alexandri adduxit. Is tabulae statim adhinniebat,¹ quasi verum equum videret. Tum Apelles: «Nonne hic equus, inquit, rectius iudicat de arte pingendi quam tu?»

Car. «Attányi disc. Macauensis.

¹ rányerit = anwiehern = hennir à la vue de qch.

Equi Neo-Eboraci¹ calceis² gummeis² utuntur.

In urbe tumultuosissima mundi magistratus diversissimis praeceptis finem clamoris facere conantur, ubi tibiis³ automobilium ulu-

lare³ noctis tempore vetitum esse haud ignoratur, sed senatus urbis multo plus fecit silentium tutandi causā. Praeceptum est, ne concessio in futuro redemptoribus⁴ ad gerenda⁵ negotia⁵ nocturna daretur, qualia sunt exempli causa circuli⁶ et oeci⁷ saltatorii⁷ nocturni.

Equi calceis gummeis vestiendi, rotae autem plaustrorum⁸ canthis⁹ gummeis circumdandae sunt. Automobilibus autocarrisque¹⁰ die utriculos¹¹ non nisi eos qui rauci nominantur, adhibere licet. Saxophona et tympana magna symphonici¹² omittre debent. Neque institoribus¹³ et circitoribus¹⁴ ephemeridum¹⁴ clamare fas est, sicut adhuc, sed multo suppressiore voce merces suas venditare debent. Tempore tolerantiae praeterito custodes¹⁵ publici,¹⁵ quisquis quietem hominum clamore turbat, gravi poenā afficiunt.

Andreas Puztai abiturienis Agriensis.

¹ New York ² gummicipő = Gummischuhe = caoutchoucs ³ tülkölni = hupen = corner ⁴ vállalkozó = Unternehmer = entrepreneur ⁵ üzemvezetés = Geschäftsbetrieb = travaillant ⁶ klub = Klub = club ⁷ tánchall = Tanzsaal = dancing ⁸ teherkocsi = Lastwagen = camion ⁹ abroncs = Radschiene = bandage ¹⁰ autóbusz = Autobus = autobus ¹¹ duda = Hupe = cornet ¹² zenekar = Orchester = orchestre ¹³ utcai árus = Straßenverkäufer = marchand ambulant ¹⁴ rikkancs = Zeitungsverkäufer = camelot ¹⁵ rendőr = Schutzmann = agent de police.

1. *Anthisthenes*, philosophus Graecus olim coram discipulis dixit: melior est carnifex¹ tyrannō.

— Cur? — illi interrogabant eum.

— Nam carnifer iuste peccatos percutit, sed tyrannus innocentes quoque!

2. *Mark Twain*, praeclarus scriptor satiricus aliquando in templō audivit orationem sacerdotis, amici sui. Oratione finitā scriptor dixit sacerdoti: «Sine dubio magno cum gaudio audivi orationem tuam. Sed oratio mihi nota est, quia ad verbum² in uno ex libris meis legi». «Incredibilem rem! — clamavit ille; sed postea scriptorem, ut illum librum ei mitteret, rogavit. Postero die scriptor vocabularium³ misit ad sacerdotem.

Marcus Szluha disc. gymn. Acad.

¹ hóhér = Henker = bourreau ² szóról-szóra = Wort für Wort = mot à mot ³ szótár = Wörterbuch = dictionnaire.

Nova genera gymnorum I.

Cultores gymnorum in dies nova genera exercitationum certaminumque cogitatione¹ as-

sequuntur.¹ In imagine nostra ante oculos ponimus, quomodo custodes² publici² Parisiis quotannis sollempnia gymnica edant. Certamen cursus ex duabus partibus constat. Primam partem certatores cistam³ itinerariam (vel viaticam)³ portantes percurrere debent, quo facto insigni⁴ custodum publicorum vestitu⁴posito⁴ atque in cistis condito alteram partem in veste⁵ balneariā⁵ decurrunt.

In pedifolio⁶ Germani Praga Bohemos 2: 1, Hungari autem catervam Austriacam 5: 3 punctis vicerunt. In imagine ante oculos ponitur, quomodo unus ex optimis certatorum nostratium, Toldi inter Sesta et Andritz expectantes follem fortunā favente in portam Austriacorum capite iniecerit (pag. 28.).

¹ kieszel = ausdenken = inventer ² rendőr = Schutzmann = agent ³ bőrönd = Reisekoffer = valise ⁴ egyenruha = Uniform = uniforme ⁵ fürdőruha = Badekostüm = costume de bain ⁶ labdarúgás = Fussball = foot-ball

Hypatia.

(19.)

Scripsit C. Kingsley. Hungarice reddidit A. Ziqány. Excerpsit atque in Latinum convertit: Valentinus Fehér (Strigoni).

Philammo postquam noctem insomnem¹⁵ egit, mane in domum praefecti se contulit et visit Ethanum Chaldaeum. Scriba segniter¹⁶ litteras resignavit, sed vix inspexerat cum statim e conclavi se proripuit. Cum redisset, vultu renidenti¹⁷ dixit Philammoni: «Fortuna tua, puer, optime surgit. Quoniam laetum attulisti nuntium, praefectus te admittere vult.»

In eo cubiculo, in quo Orestes deambulabat, sex custodes corporis erant armati. Philammone ingressum praefectus extemplo cognovit. «Ah! — clamat laetus, — servator vitae meae! Dupliciter gaudeo, puer, quod tu hunc bonum nuntium attulisti. Maria scribit operam te tuam mihi locare velle. Optime est. Cetera iam Ethanus peraget. Nunc mane hic, dum nonnullas res graves expedio.¹⁸

— Naves frumentariae — inquit scriba — advenerunt. Cras annonam¹⁹ dividi iubebo.

— Egregie! Cuiusmodi nam sunt hae litterae? ad Hypatiam? Ah, illuc ego ipse ibo. Me coram decet meae sponsae²⁰ dicere hanc rem novam magni momenti.

Philammo expalluit et paulum afuit, quin exclamaret. Ergo-ne Hypatiam sponsam Orestis esse? Nondum emersus erat²¹ a stupore, cum alia re magis percussus est.²² «Ah, haec est epistola Pelagiae — ait Orestes.»

— Id unum metuo — ait scriba, — ut Gothus concedat.

— Concedat? — clamat Orestes. — Iam videro. Motus Veneris nemo praeter Pelagiam saltare potest. En litterae, Philammo, affer has Pelagiae et dic ei . . . Age, quin²³ moveris?

— Pelagiae? — balbutit²⁴ Philammo, — ut saltet? propalam²⁵ Venus? O domine! Pelagia est mea soror atque ego nolo . . .

— Quid? quid nolis? — quaerit Orestes obstupefactus. Tum subito rem mente²⁶ consecutus²⁶ ad custodes corporis se convertit.

¹⁵ álmatlanul = schlaflos = sans sommeil ¹⁶ lomhán = laBig = avec lourdeur ¹⁷ mosolygó = strahlend = souriant ¹⁸ elintéz = erledigen = arranger ¹⁹ gabona = Getreide = grains ²⁰ jegyes = Braut = fiancée ²¹ felocsudik = sich erholen = revenir à soi ²² megrendit = erschüttern = épouvanter ²³ miért nem? = warum nicht? = pourquoi . . . pas? ²⁴ dadog = stammeln = balbutier ²⁵ nyilvánosan = öffentlich = en public ²⁶ megért = begreifen = comprendre

«Puer iste bonus — inquit — aliquam certe, nisi praecautum erit,²⁷ stultitiam faciet. Satius ergo est eum aliquot dies clausum a vobis teneri; at cavete, ne quid ei mali accidat.» Et priusquam Philammo vel moveri posset, milites eum iam comprehensum in cellam basilicae traxerunt et ianuam ocluserunt.

Eodem die post meridiem Orestes Hypatiam visit. — «Rem — inquit — eiusmodi novi recentem, qua tu, pulcherrima Minerva, laetificeris:²⁸ Heraclianus vicit!»

— Vicit?! — exclamat Hypatia.

— Ita est, vicit et exercitum imperatoris ad Ostia occidione occidit.²⁹ Habeo milites et cras etiam plebem, quia dispensationem anno-nae faciendam curabo. Non est, cur Cyrillum amplius timeam. Ludos magnificos instaurabo populares, cumque vulgus ebrium voluptate fuerit, nonnulli amici clamabunt: Salvus sit³⁰ Orestes imperator! Alii victoriam Heracliani memorabunt... populus plaudet... iam invenietur novus Antonius, qui coronam mihi offeret... equidem recusabo, sed tam leviter, quam Iulius Caesar.

— Renovemus veteres Graecas fabulas³¹ — ait Hypatia. — Da sis³² aliquam Aeschyli aut Sophoclis fabulam.

Toldi follem capite excipit (pag. 27.).

— Hae res sunt paulo taedii pleniores³³ — inquit Orestes renuens.³⁴ — Primum erit certamen gladiatorum; deinde rem iucundioram agemus, triumphum Veneris... pompam³⁵ Eleusinium, cum Venus in curru a pantheris ducto sedens invehitur. Denique Venere saltante chorus in honorem eius cantabit carmen a te scriptum, pulcherrima Minerva.

— Ego ut carmen scribam ad hanc profanam saltationem? Minime! — ait Hypatia.

— Cur non? — quaerit Orestes. — Hoc enim erit initium cultus deorum renovandi.

— Et quis Venerem repraesentabit?

— Quisnam alius, nisi Pelagia?

— Hoc plus, quam ferre possim! — clamat Hypatia irata atque exacerbata. — Non est satis me cogi ob sanctam deorum causam perspectare sanguinem atque crudelitatem? nunc postulas etiam, ut intersim triumpho illius Pelagiae, quae continenter me cavillans³⁶ irrisit plusque causae sanctae deorum moribus corruptis nocuit, quam Cyrillus omni violentia!

— Ignosce, mea Iuno — obtestatur supplex Orestes. — Crede, longe afruit, ut te laederem. Sed quia sine tuo auxilio ea, quae peto, nunquam perficere possum, in perpetuum causa deorum perdita est.

— Esto, ut cupis — ait tandem Hypatia. — At nunc, quaeso, discede, ut carmen scribere possim. Cum hoc causa deorum a me postulet, non licet haesitare.

*

Postridie, quam praefectus Ammonium, qui per tumultum a Gothis captus ipsique traditus erat, in crucem agi³⁷ iussit, custodes et cadaver et crucem a monachis surrepta³⁸ esse nuntiarunt. Nondum XXIV horae post raptum cadaveris praeterierant, cum sentina³⁹ Alexandriae sordidissima ad XX milia monachis Nitrien-

²⁷ elejét venni = Vorsichtsmaßregeln treffen = prendre ses précautions ²⁸ megörvendezett = erfreuen = réjouir ²⁹ egy lábíg levág = bis auf den letzten Mann niederknien = assommer jusqu'au dernier homme ³⁰ éljen! = Hoch! = vive! ³¹ színdarab = Schauspiel = pièce ³² sí vis ³³ unalmas = langweilig = ennuyeux ³⁴ tagadólág int = ablehnen = faire non de la tête ³⁵ körmenet = f eierlicher Aufzug = défilé ³⁶ csipkelődve = stichelnd = en taquinant ³⁷ keresztre feszít = kreuzigen = crucifier ³⁸ ellop = stehlen = dérober ³⁹ söpredék = Pöbel = canaille

sibus, urbanis sacerdotibus, diaconis oratoribusque ducibus, quibus Cyrillus ipse ornato pontificali⁴⁰ indutus praeerat, Ammonium in ornato lecto funebri positum per vias circumferens ante domum praefecti constitit et canem paganum atque apostatam ululatu feroci exsecrata est. Deinde martyrem in aedem portatum Cyrillus statim in numerum sanctorum ascivit⁴¹ et virtutes bonitatemque martyris ad caelum laudibus sustulit,⁴² cum interea Orestem carnificem,⁴³ novum Nerone dicebat.

Orestes dentibus frendens primum per milites vulgus e templo exturbare voluit, postea tamen turbam fanaticam metuens nihil fecit, sed iuravit se prima quaque occasione Cyrillum e medio sublaturum.⁴⁴

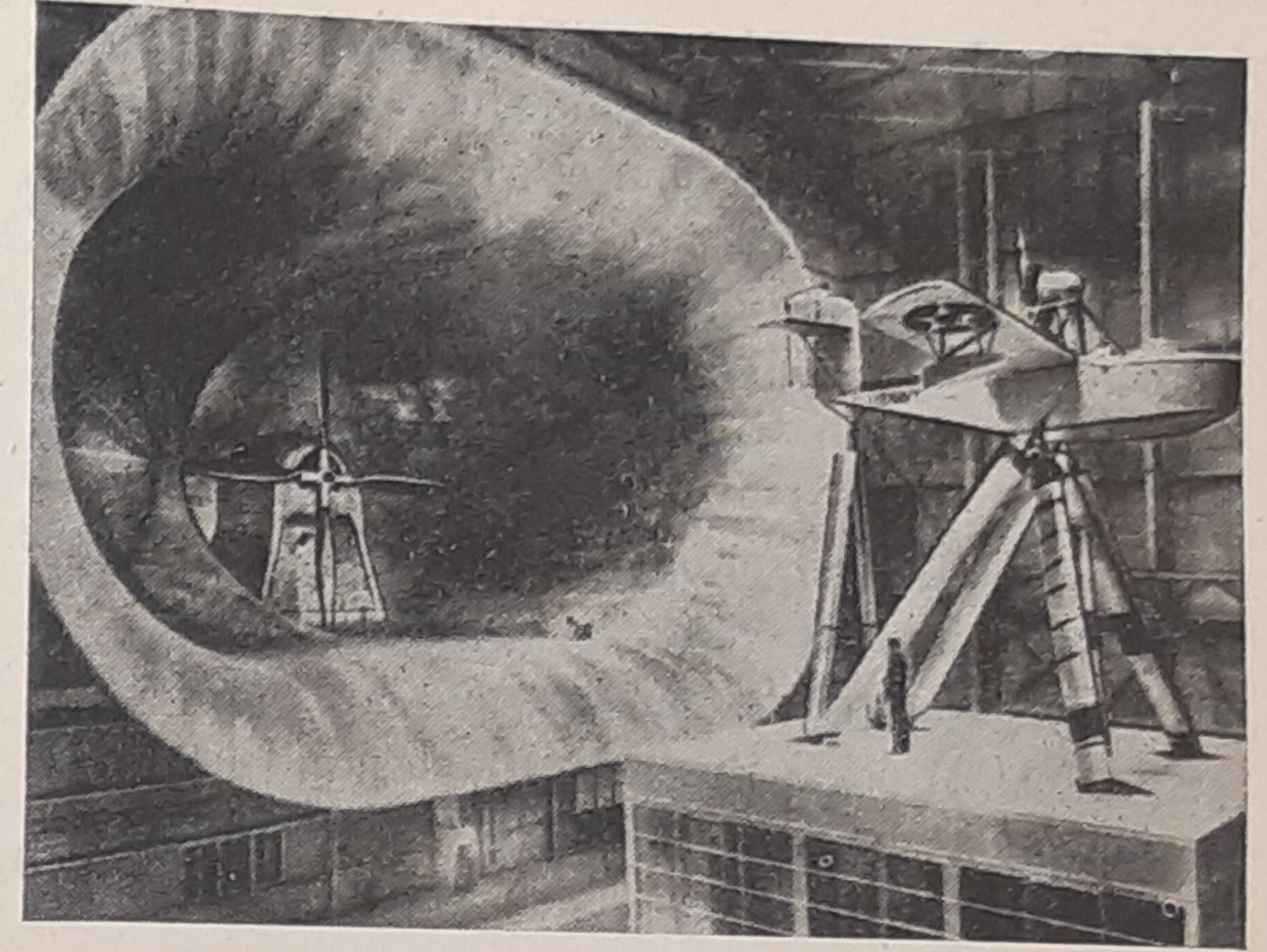
(Ad numerum proximum.)

⁴⁰ főpapi = Oberpriester = pontifical ⁴¹ szentté avat = heiligsprechen = canoniser ⁴² magasztal = lobpreisen = exalter ⁴³ hóhér = Henker = bourreau ⁴⁴ eltesz láb alól = aus dem Wege räumen = mettre à mort.

Ante hos 30 annos primum homines volatum fratrum Wright admirari potuerunt, qui aëroplano in altitudinem 25 metrorum elevati sunt. Nostris temporibus iam stratosphaera pervolatur et volandi periti¹ in officinis in dies inopinatas constructiones inveniunt. Imago nostra laboratorium ingens instituti² Americani experimentis² agendis² aeronauticis in oppido Langley Field (Virginia) aedificati illustrat, ubi aëroplana explorantur.³ Unusquisque motorum vim 4000 equorum adaequat, propulsores⁴ procellam velocitatis 50 metrorum per secundum in aëroplanum emittere⁵ possunt, quā vis resistendi apparatus volatoriorum accurate constituitur.

¹ szakemberek = Fachleute = les techniciens ² kísérleti intézet = Versuchsanstalt = station d'expérience ³ megvizsgálni = prüfen = éprouver ⁴ légszavar = Propeller = hélice ⁵ fejleszteni = entwickeln = déployer.

Dicta quorundam morientium suprema. II.

12. Sacerdos quidam Talleyrandum de vita migraturum «sacramento morientium»¹ firmans religione huius viri summi ingenii ac pietate erga Deum ita motus est,² ut vitam suam se pro vita Talleyrandi promptissime substituere³ paratum esse dixerit. At Talleyrandus hac de re certior factus ridens dixit: — «Vir ille bonus multo uberiorem e vita sua fructum capiat, quam ut pro mea illam substituat.»

13. Parum nota esse puto verba Voltaeri, scriptoris illius dicacissimi⁴ suprema: «Nunc ioco remoto⁵ cum animo meo velim cogitare.»

14. Elisabetha, regina quondam Britanniae valde timebat mortem. Quum finem vitae suae iam haud longe abesse sentiret, haec dixit assidue gemens: «Omnes opes ac divitias meas promptissime offerrem, si uno momento amplius mihi vivere liceret.»

15. Eodem fere modo lamentatus est Oliverus Cromwell finem vitae suae certo adesse haud ignorans: «Quam vellem amplius vivere!»

16. Mozartus, vir ille vere clarissimus, qui in arte musica immortalis certe gloriam est consecutus, haec verba dixit ante mortem suprema: «Sinite — quaeso — postremum musica me audire!»

¹ haldoklók szentsége = Sakrament der Sterbenden = les derniers sacrements ² meghatódik = gerührt werden = s'attendrir ³ helyébe tesz = substituieren = substituer ⁴ csipős élű = sarkastisch = sarcastique ⁵ nélkül = ohne = sans

17. Beethoven, princeps ille omnium, qui arte sua musica haud minimam sibi colligebant unquam gloriam, etiam moriens fore sperabat, ut singulas partes poematis illius clarissimi, quod Faust inscribitur, *muŕis*⁶ modis⁶ alligare⁶ posset. Sed paulo ante mortem ingemuit dicens: «Dolendum est, quod iam nimis sero est!»

18. «Nunc dormire velim» — dixit Byron, poëta Britannorum vere clarissimus et mox somno⁷ est consopitus⁷ sempiterno.⁷

19. Goethe, poëta ille, cuius fama non Germaniae, sed ipsius, ut ita dicam, orbis terrarum terminis definitur, moriens haec dixit: «Alteram quoque fenestras partem aperite, ut maior lux admittatur!»

20. Kant, philosophorum temporum recentiorum princeps haec dixit moriens: «Res bene se habet.»

21. Locke, philosophus Britannus «Satis est» — dixit ante mortem. Vix hoc pronuntiavit, somno consopitus est sempiterno.

22. Mirabeau, cuius nomen qui non audierit, haud inveniri posse puto, horologium⁸ suum aureum paulo ante mortem medico suo donavit dicens: «Tibi, mi amice, hoc dono horologium. Horologio enim homines singulas temporis partes metiuntur, ego autem ad eas me mox conferam regiones sempiternas, ubi tempus reperiri non potest.»

23. «Si calamum dextra tenere possem, — dixit William Hunter, medicus quidam clarissimus extremis ante mortem momentis — quam facile iucundumque sit mori, vobis, mei amici, describerem.»

24. Lagny, vir ille doctissimus, qui totum se arithmetice tradidit, per 36 horas ante mortem ab amicis suis interrogatus nihil respondit. Tum ad lectum accessit Maupertuis eum interrogaturus: «Scisne, mi Domine, — dixit, — quot sint 12²?» — «144.» — respondit Lagny subridens et paulo post efflavit animam.

Finis.

Vincentius Gombár (Balassagyarmat).

⁶ megzenésít = in Musik setzen = mettre en musique ⁷ örök álomra szenderül = zur ewigen Ruhe entschlummern = s'endormir du dernier sommeil ⁸ óra = Uhr = montre.

Ad sanctam S. Stephani Dextram.

1. Hungariae gentis decus admiratum,
Tu benigni¹ in nos Domini sigillum,¹
Regis almi² dextra beans³ dolentes
Hic et in aevo.⁴

2. Regni habenas⁵ quae validè tenebat
Ad Deum tardos populos gubernans,
Perpeti⁶ nunc redde viae labantes.⁷
Gens rogat orba.

3. Largiter spargens bona cuncta egenis,
Ut cibum vitae tribuas, aquamque
— Passim inops orat sitiensque — fundas
Fame tepenti.⁸

4. Rex beate extende manus petentes,
Nocte qui vivus Dominum petisti,
Credita⁹ gentis tibi⁹ pro salute
Tolle precēs nunc.

5. Veste luctūs flens populus vocamus,
Gloriosa et sancta manus: Mariae,
Perdiderunt quem vitia alta nostra,
Restitue hortum.

6. Te precante indulgeat Aeviterna¹⁰
Trinitas: noster Pater atque Natus
Spīritusque almus, socios honorum
Esse tuorum.

Lud. Meshó clericus Schol. Piarum (Budapestini)

¹ Isten jószágának jele = ein Zeichen der Güte Gottes = signe de la bonté de Dieu ² kegyes = gnädig = pieux ³ boldogító = beglückend = bénissant ⁴ öröklét = Ewigkeit = éternité ⁵ gyepő = Zügel = rênes ⁶ örök = ewig = éternel ⁷ ingadozó = wankend = chancelant ⁸ elbágyadt = ermattet = exténué ⁹ rád bízott = dir anvertraut = confié à toi ¹⁰ örök = ewig = éternel

Librorum recensio.

Papp János: A Hipparchos-dialógus hitelessége. Acta litterarum ac scientiarum reg. universitatis Hung. Francisco-Josephinae. Sectio philologica. Tom. IX. Fasc. 1. Szeged 1936. Pag. 1—32. Pretium 2 pengones.

Nuper W. Eckert et P. Friedländer affirmare conati sunt hunc dialogum ab ipso Platone scriptum esse. Contra I. Papp accomodate ad persuadendum demonstrat dialogum primis Academiae temporibus ab aliquo sectatore Heraclidae compositum esse. Dissertationi Hungaricae summarium germanice scriptum adiunctum est.

Joannis Pascoli Poemata christiana. Studio del Prof. Giambattista Bellissima con prefazione di G. Lipparini. Bologna, Nicola Zanichelli editore, 1936. Pag. 1—49.

Pascoli alumnus Vergilii putatur esse optimus. Quare numerus lectorum amatorumque eius in dies maior fit. Bellissima professor, cuius opera lectoribus nostris haud ignota sunt, decem poemata italice tractat, quae inscribuntur: Centurio, Thallusa, Pomponia Graecina, Agape, Paedagogium, Fanum Apollinis, Post occasum urbis, Solitudo, Sanctus Theodorus, Pallas. Summi beneficii loco ponemus, si auctor libri, Bellissima professor illustris partem alicuius poematum Latinorum Pascoli lectoribus juvenilibus nostris aptam publicandam causam ad moderatorem transmittere dignabitur.

αρω. Salutando congressum philologorum Budapestensem scripsit Alexius Kalmár. MCMXXXVI. Apud Franklinios. — Fasciculus utilis latine scriptus duo capita continet: I. De suffixo verborum ω primae personae. De nomine urbis Romae. Quibus perlectis speramus etiam maioribus operibus auctorem latine componendis operam daturum esse.

Révész László: Latin nyelv- és stílusgyakorlatok. Veszprém, 1936. Egyházmegyei könyvnyomda. Pag. 1—160.

Ladislaus Révész e Scholis Piis docens est linguae Latinae in academia theologica Veszprimiensis, itaque stilisticam hoc libro duce discipulis traditurus scripsit. Materia libri in 30 horas, singulae horae in 7—8 partes dividuntur. Quarum I. phrases et vocabula maxime moderna, II—III. exempla morphologica et syntactica, IV. proverbia, V. salutaria dicta, VI. dicta auctorum antiquorum hungarice et latine continent. Pars VII. et VIII. partes, cum utiles, tum iucundas ex auctoribus ecclesiasticis excerptas hungarice praebet cum adnotationibus grammaticis stilisticisque in latinum sermonem convertendas. Librum latine legere aut scribere volentibus non possumus satis commendare.

Iocosa.

Palocius quidam interrogatus utrum hiems esset gelidior, an aestas fervidior, sic respondit: Hieme iam saepius vidi rivum nostrum gelu concretum,¹ sed aestate calore effervescente² — nunquam!

Professor arithmeticae: Quot fistulis³ fumi-sugij³ Danubius profundus metiri potest? — Nebulo: Unā! — Professor: Quomodo? Una? — Nebulo: Unā, sed haec una tam longa sit, ut etiam fundamentum Danubii attingere possit.

Paulus Farkas (Újpest).

¹ befagyva = zugefroren = gelé ² forni = sieden = bouillir ³ pipaszár = Pfeifenrohr = tuyau de pipe

1. Merum bibis an vinum aquā mixtum? — interrogat hospes convivam.

— Merum statim in caput ascendit mihi, — respondet conviva.

— Tunc nihil obstat! Ibi fit vinum aquā mixtum.

2. — Hac nocte in deversoriō¹ quater acquiescēbam paulum.

— Quater? Quomodo?

— Lectus valde durus erat, quare quater surgere coactus sum, ut paulum acquiescerem.

Stephanus Daum disc. gymn. Acad.

¹ szálloda = Gasthof = hôtel.

Professor interrogat discipulum: — «Quot extrēmities habent duo bacula?»

Discipulus respondet: — «Quattuor.»

— «Et tria bacula?» — «Sex.»

— «Nunc dic mihi, tria bacula et dimidium quot extremitatēs habent?» — «Septem.»

Lad. Javorik disc. gymn. Tatani.

Causa¹ simulata.¹ Bonum est die² profesto² ludum³ calcium³ non habere. Nuper vir grandae-vus apparet in fabrica et dicit: «Mihi nomen est Petro Kovács et permissionem⁴ rogo cum filio meo breviter loquendi.»

Possessor fabricae a vertice⁵ ad talos⁵ perspiciat patrem et: — «Filius tuus hic operarius est, hodie autem ille abiit ad funus⁶ — patris sui. Timeo, ne nunc ludum calcium spectet.»

Eugenius Fenyőházi disc. gymn. Acad.

¹ ürügy = Ausflucht = subterfuge ² hétköznapi = Wochentag = jour de semaine ³ labdarúgás = Fußball = football ⁴ engedély = Erlaubnis = permission ⁵ tetőtől talpig = vom Scheitel bis zur Sohle = des pieds à la tête ⁶ temetés = Begräbnis = enterrement

Solutiones aenigmatum numeri I.

1. Aurora Musis amica. — 2. Dulce et decorum est pro patria mori. — 3. Dolus, nomen, manus; donum, lumen, sanus. — 4. Puella decem annos nata erat.

Aenigmata recte dissolverunt: I. Anna Gellért, Anna Mayer (Ursulanum), Geysa Füleki, Joannes

Glancz, Paulus Tolnay, Julius Asztalos (e Scholis Piis), Susanna et Anna Büchler, Editha Batori (Theresianum), Ioannes Wolkóber (Madachianum), Andreas Klein (Fayanum), Georgius Reisz (gymn. IPEA.) Budapestinenses. — II. Margaretha Steiner, Helena Szabó Jaurinenses, Valeria Albrecht, Gabriella Heuzer Tatanae, Andreas Klein, Petrus Vass, Franciscus Fazekas Novopestinenses, Joannes Tóbiás, Julius Schillinger Mathiaepolitani, Rosalia Vajda Macauensis, Ludovicus Jámbor Savariensis. — III. Otto Schmied Vindobonensis. — Eug. Keleti, Zsolt Kiss, St. Szerényi (Emericanum).

Praemium sorte Rosaliae Vajda, sororibus Büchler et Joanni Tóbiás obvenit.

1.

Si de numerali quodam primam et ultimam litteram dempseris, vocabulum animalis cuiusdam domestici (in ablativo) invenies.

2.

Vocabulum duarum syllabarum, cuius prima vocalis est «a», magnos rivos significat; idem vocabulum, si pro a vocalem o continet, cunctos (homines) significat.

Guilelmus Fieber Vindobonensis.

3. Pyramis.

- 1 Est consonans littera.
2 1 Quod adhibes pro copula.
3 2 1 Videtur hoc in corpore.
4 3 2 1 Est idem ac «divitiae».

Otto Schmied Vindobonensis.

4.

DOMUS QUIES

Andreas Uskert dis. Tatanus.

5. Dissolvendum ad sillum caballi.

Me	mo	nt	s.		t	
o	e	ia	r	m	i	
qu	me	ho	in	pul	ve	e
s	pul	vis	re	r	re	
		et	ve			

Anonymus (rogatur, ut nomen suum aperire

Budapestini, ex officina consortii Stephanei. — Negotiorum curator: Fr. Kohl iun.

6.

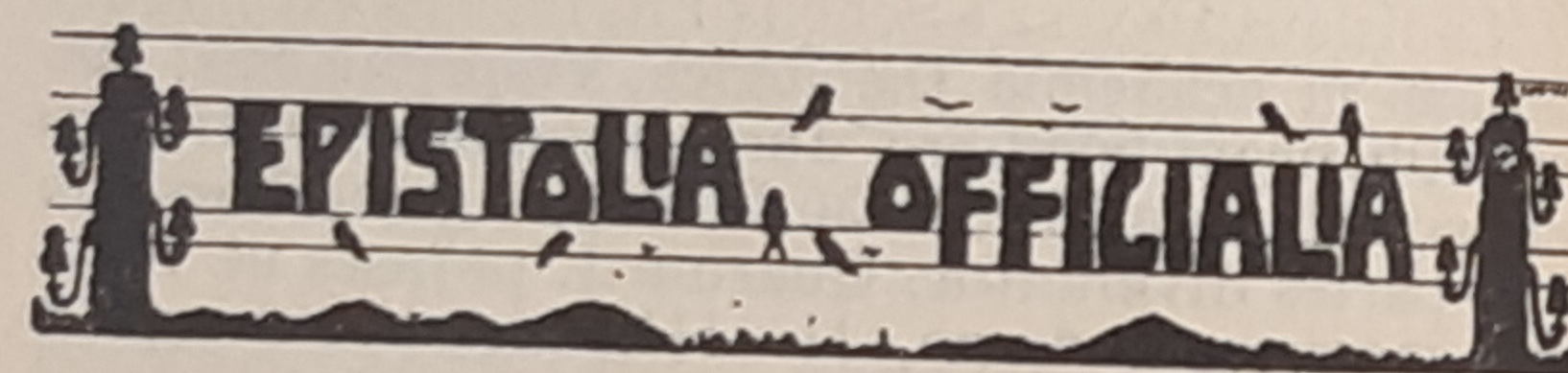
Litterae initiales horum vocabulorum quaerendae nomen imperatoris clarissimi Romanorum, ultimae litterae autem dictum eiusdem viri notissimum dant.

- . mpendi . (i) . laud .
. lular . . lib .
. ime . . rudi .
. acu . . uperav .
. lul . (i) . dhu .
. epuler . . ur .

Francisca Solc disc. Kaposváriensis.

Terminus solutionum ad moderatorem mittendarum
10. dies mensis Nov.

Solutiones aenigmatum sumptibus comparcendi causā singulis in scholis a magistro collectae in eodem involucro epistolae ad moderatorem mitti possunt.

Corrigenda numeri 1. (Sept.): pag. 4. pro: «sum sonatam quandam» lege: «cum sonatam qu.» — pag. 5. pro: «deligeretur» lege: deligaretur. — pro: «Quomodo arx... liberata est» lege: Qu. arx... lib. sit. — pag. 10 pro: «in convento huius anni» lege: in conventu h. a.

Collaboratores rogantur, ne nimis longa opera neve parum clare scribant. — St. Boross. Interpreti poetarum S. P. Quae promisisti, persolve. — V. Gombár. Mendum, quod timuisti, non inveni. Proxime materiam mittam novam. — Fr. Fazekas. Joca tua non sunt ridicula. Mittam tibi meliora. — G. Pap. Lectoribus Agriensibus salutem! Ubi est Al. Pusztai? Quomodo valet? — A. Kiss. S. P. D. = salutem plurimam dicit. — I. Horváth. Difficillimum est carmen Latinum componere. Secunda stropha est optima:

Folio arido flavescit natura,
Deproeliantesque arbores cum vento
Venatorum carmen resonant in aura,
Tremunt rupicapra in cavo silentio.

Visne, ut textum tibi latine reddendum mittam? — I. Glancz. Non intelligo ioca tua. Transmitten translationem Hungaricam. — P. Farkas. Sit tibi ex sententia tua! — O. Schmied. Anthologiam maximam cum cupiditate exspecto. Cura, ut valeas! — L. Gonda. Nugas tuas proxime iam legere poteris. — I. Irsik. Novo rectori imo ex corde gratulamur. — Eu. Fray. Noli oblivisci de promisso opusculo.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermediarum scholarium Catholicorum. — A. Katholikus Középiskolai Tanár egyesület költségen.
(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)

LATIN IFJÚSÁGI FOLYÓIRAT. LATÉINISCHE JUGENDZEITSCHRIFT. REVUE LATINE DE LA JEUNESSE.

Administrator, ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel: 1-422-15).

Moderator, ad quem manuscripta mittantur: I. WAGNER DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 2-686-34).

Prodit Budapestini quotannis decies. Pretium subnotationis an. 1936-37. in Hungaria 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Gyrus aerarii comparsorum postalis in Hungaria: 57.292, in Austria: A-37.880. Subnotatores earum gentium, un le simplex pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

Gymnasium Academicum Vindobonense,

cuius origo a schola Latina Ordinis Societatis Jesu saeculi XVI. deducitur, quodque hoc ordine sublato usque ad publicationem¹ anno MDCCCLII. factam a Patribus piarum scholarum administrabatur, pridie Kal. Nov. illustrissimis viris vitae publicae ac privatae praesentibus diem celebravit, quo schola e prisco aedificio cum vetere Universitate coniuncto in novum aedificium a clarissimo architecto Friderico Schmidt, qui etiam curiam² Vindobonensem exstruxit, illo magnifico Gothico aedificatum demigravit.

Cuius festi initium Cardinalis archiepiscopus dr. Theodorus Innitzer Missā pontificali celebratā fecit; tum in conventu sollemni inter alia praerectorem Ludovicum Marcus pro discipulis pristinis primus³ ministrorum³ emeritus³ dr. Vladimirus e liberis

dominis Beck, qui sub auspiciis imperatoris Francisci Josephi I. commune ius comitorum⁴ instituit, LXXXII annos natus, orationem habuit; denique in vestibulo monumentum in memoriam professorum discipulorumque bello gentium pro patria defunctorum a praefecto urbi⁵ Vindobonae Riccardo Schmitz apertum et a Sua Eminentia Cardinale consecratum est.

E gymnasio Academico, quod nunc a CCCCL discipulis frequentatur, iam permulti amplissimi viri prodierunt velut praeses Austriae emeritus dr. Michael Hainisch, qui festo interfuit, et praeses Cechoslovakiae emeritus

Gymn. Acad. Vindobonense a. 1866.

¹ államosítás = Verstaatlichung = laïcisation
² városháza = Rathaus = hôtel de ville
³ nyug. miniszterelnök = Ministerpräsident i. R. = ancien président du conseil
⁴ általános választói jog = allgemeines Wahlrecht = suffrage universel
⁵ polgármester = Bürgermeister = maire